

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ПОНАДНОРМОВИХ РОБІТ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Характерною особливістю вітчизняних промислових підприємств є застарілість та зношеність виробничого обладнання. Особливо це стосується тих підприємств, які використовують складне виробниче обладнання ще з радянських часів. Як правило, таке обладнання важко та дорого замінити і не кожне підприємство може собі це дозволити. Такі виробничі умови негативно впливають як на якість продукції, так і на загальний виробничий процес. При цьому виникають постійні затримки у виробництві, пов'язані з ремонтом, налаштуванням та додатковими роботами з перезапуском виробництва. Дані затримки негативно впливають на виконання планів виробництва та зумовлюють застосування понаднормової праці. Понаднормовими вважаються роботи, що перевищують встановлену тривалість робочого дня. Тривалість робочого часу працівників підприємств, установ та організацій обумовлюється правилами внутрішнього трудового розкладу, які приймаються на загальних зборах трудового колективу. Згідно зі статтею 64 Кодексу законів про працю України, понаднормові роботи можуть проводитися лише з дозволу виборчого органу первинної профспілкової організації (профспілкового представника) підприємства. Також законодавством передбачено випадки застосування понаднормової праці, до яких належать вирішення завдань із відновленням виробничого процесу. Нажаль, більшість підприємств промисловості є залежними від неперервного циклу виробництва та отримання прибутку. Отже, за несприятливих умов виробництва, введення понаднормових робіт є незамінним.

Застосування понаднормових робіт вимагає здійснення ряду заходів: одержання дозволу виборчого органу первинної профспілкової організації або її представника; формування списку працівників, які можуть виконувати даного роду роботи (згідно з законодавством); розрахунок тривалості понаднормових робіт для працівників (при цьому потрібно пам'ятати, що понаднормові роботи не повинні перевищувати чотирьох годин протягом двох тижнів поспіль та 120 годин на рік для кожного працівника, згідно з чинним законодавством).

Звичайно, за нинішнього рівня автоматизації бухгалтерського та управлінського обліку, дані рішення можна приймати досить швидко, але на практиці це займає значний проміжок часу, а іноді цими діями взагалі нехтують. Виходячи з цього, можна стверджувати, що понаднормова праця є досить не вигідною для підприємства (особливо враховуючи подвійний розмір оплати праці). Але, як правило її застосування є необхідним для підприємства.

Щодо працівників даних підприємств, понаднормова робота є можливістю додаткового заробітку. В цьому контексті виникає ще одна проблема, пов'язана з надмірною зацікавленістю працівників у “понаднормовому заробітку”. Задля отримання додаткового заробітку працівник змушений йти на виробництво, незалежно від того, скільки годин він понаднормово вже відпрацював за два тижні, а інколи й самі роботодавці вимушені просити працівників виходити на робочі місця у зв'язку з нестачею робочих кадрів. При цьому порушуються не лише трудові законодавчі норми, а й норми безпеки праці, адже виробничі умови на промислових підприємствах є досить небезпечними. Прийняття рішення для такого роду понаднормової праці є небезпечним для підприємства, оскільки зростає ризик виробничого травматизму, виробничих захворювань, нещасних випадків, що, в свою чергу, приносить додаткові витрати. За даних умов здійснення бухгалтерського обліку є також проблематичним, адже він здійснюється в умовах порушення законодавства та вимагає від бухгалтера виконання завдань, які не входять до його обов'язків.

Отже, застосування понаднормової оплати праці на промислових підприємствах є досить економічно не вигідним рішенням, але зрештою – необхідним. Вирішення даного роду проблем повинно здійснюватися як у довгостроковому періоді (поступовим оновленням виробничого обладнання, удосконаленням та спрощенням виробничих процесів), так і в короткостроковому (покращення кадрової політики підприємства, забезпечення належних умов праці виробничого персоналу).